

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

48. De peccatis Regum, & Principum, etiam si bellum justum exerceant in ordine ad Milites. Et an debeat Rex eis, & aliis resarcire damna, quæ inde fuerint sequuta? Ex p. 6. t. 4. r. 29.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

illam partem referent nisi constet ipsos gratis Ducibus donare: quod raro est credendum. Bonacina *supra*.

2. Vide etiam quoad *supradicta* præter Doctores citatos Villalobos in *summa tom. 2. tract. 5. difficult. 11. num. 5. 6. & 7.* Becanum in *2. 2. cap. 25. quest. 15. num. 2.* & Layman *lib. 2. tract. 3. cap. 12. num. 18.* ubi docet, Duces conducentes exercitum peccare. Primum, si milites suos abque necessitate causa temere exponant certæ internecioni. Secundò, si nulla cogente necessitate in locis palustribus & valde infalubribus castra figant cum periculo morbi seu contragionis. Tertio, si in solutione stipendiorum iniustus & vltimatis cambiis, seu permutationibus pecuniarum vtantur. Quarto si pecunias accipientes pro maiore militum numero, cum non compleant cum ingenti interdum Republicæ damno. Quintò, si dimissis veterans & exercitatis militibus, in eorum locum novos inexpertos minore stipendio substituant. Sextò, si stipendium Militibus subtrahentes permittant eos à rusticis & aliis innocentibus extorquere, quæ sibi necessaria sunt. Septimò, si dum per Prouincias exercitum ducunt, à pagis & ciuitatibus pecuniam accipiant ad redimendam vexationem: vt videlicet exercitus non ad ipsos, qui pecunias obtulerunt, sed ad alios adducatur.

3. Sed non desinam hic apponere dubium, quod mouet Duuallius in *2. 2. D. Thoma tract. de charitate quest. 16. art. 4.* ubi sic ait. Quæres an ipsi Præfecti Arcium possint pauciores Milites in arce ponere quam à Principe constitutum fuerit: verbi gratia. Rex præscripto pro arce aliqua custodienda centum Milites: Præfectus imminuet hunc numerum, & ad quinquaginta reducet; vt sic stipendia reliquorum sibi attribuat? Idemque quæritur de Ducibus & Capitaneis, qui cum in suis Centuriis tot milites conscriptos habere debeant, pauciores tamen retinent, vt stipendium aliorum ad suos vsus conuertant? Respondeo primò, duplex esse tempus distinguendum: vnum quando hostes sunt proximi, nec non bellum, seu potius conflictus maximè vrget; & tunc grauissimè peccant ipsi Duces, possuntque puniri capitaliter, si numerus Militum à Rege assignatus non sit completus: defectu enim vnus aut alterius militis victorie non nunquam deperduntur, & castra, seu arcus inuaduntur. Aliud verò tempus est pacis & tranquillitatis: & tunc crederem posse habere pauciores milites, quam Rex edixerit, eò quod tunc nullum periculum Arcis, aut exercitus imminet, & probabile est, Regem, eò quod istud satis sit consuetum inter nobiles, tacite in id consentire: ex quo sequitur similiter non teneri ad restitutionem stipendiorum, quæ in proprios & priuatos vsus, propter paruum illum militum numerum conuertentur: Rex enim in istud tacite consentit, videt quippe hoc, cum ordinarius sit, & tacet: idèque annuit. Hucusque Duuallius. Sed tu cogita: nam puto Reges hoc nescire; neque tacite consentire.

RESOL. XLVII.

De peccatis aliorum Officialium in Exercitu commorantium? Ex parte 6. tract. 4. Res. 28.

§. 1. Peccat etiam, ait Becanus in *Dini Thoma cap. 25. quest. 15. num. 3.* alii Officialia in exercitu. Primum, quando qui ex officio debent vltimalia ad exercitum comportare, non diligenter id faciunt, sed per auaritiam, aut negligentiam dant militibus corruptum cibum, aut potum, ex quo mor-

bi oriuntur. Secundò, quando lucri causa pulucri tormentario admiscet aliquid extraneum, vt non sit aptus ad victoriam comparandam. Tertio quando plus pecuniae exigunt à militibus pro cibo, potu, vestibus, armis, & aliis necessariis, quam præscriptum est. Quarto, quando in designandis hospitiois, alicui militi dant tria, aut quatuor chirographa ad tres vel quatuor distinctas domos, vt in vnaquaque hospicio recipiatur: tunc enim in vna habet hospitium, ab aliis autem accipit pecuniam pro subleuato onere.

2. Vide etiam Layman *lib. 2. tract. 3. c. 12. n. 18.* Molinam *tom. 1. tract. 2. disp. 116.* qui asserit ad hæc debere multum attendere horum officialium Confessarios.

RESOL. XLVIII.

De peccatis Regum, & Principum, etiam si bellum iustum exercent in ordine ad Milites.

Et an debeat Rex eis, & aliis restituere damna que inde fuerint sequuta? Ex parte 6. tractatu 4. Resol. 29.

§. 1. Respondeo cum Coninch. *disp. 31. de Bello lib. 7. num. 94.* & Castro Palao *tom. 1. tr. 6. disp. 5. punct. 5. num. 2.* Reges ex iniustitia teneri militi promissa stipendia perfoluere, idque statutis temporibus, quantum fieri potest. Ex quo sequitur Principem, qui sua culpa statuto tempore non soluit militi stipendium, teneri restituere omnia damna, quæ inde fuerint sequuta. Primum, ipsi militi, si oppressus inedia, sua vili pretio debuerit vendere: aut si grauem morbum ideo incurrerit, & multa fuerit coactus expendere in Medicos contrahendo debita, aut membrum aliquod amiserit, aliave ratione inutilis ad aliquid lucrandum factus fuerit. Secundò aliis subditis, aut etiam extraneis non hostibus, quos milites coacti inopia spoliarunt, quia ipse huius damno causam dedit, militem ad id inferendum per subtractionem stipendij compellendo; præsertim cum ipse ex officio teneatur, quantum potest talia impedire. Tertio ipsi Republicæ similiter, si ob defectum solutionis rebellauerint, aut suo officio fungi non potuerint; atque ea ratione aut victoria fuerit amissa; aut bellum diutius cum maioribus Republicæ impensis, aut incommodo protraheretur; aut si clades, aliave incommoda accepta fuerint. Quia Princeps tunc horum omnium sua culpa est causa, non secus ac Oeconomus, qui statim mercedem sua culpa non soluit conductis operis, idèque hæc desinunt Terras Domini colore, & consequenter hic earum fructu priuatur.

2. Sed circa præsentem quæstionem non desinam apponere verba Pauli Layman *lib. 2. tract. 3. cap. 12. numer. 18.* ubi sic ait, Considerandum est: vtrum Princeps vltro ad bellum iustum gerendum accedat v. g. occupandæ Ciuitatis, Prouinciæ causa, quæ ipsi iure debita denegatur, tunc persuadere sibi debet, quod bello rectè sustinendo idoneus futurus sit, videlicet diuitis tam potens, vt militibus quandiu bellum geritur, stipendia solueret, & tam potens auctoritate, vt eosdem per subordinatos Duces in officio continere possit; alioquin bellum plerumque intermittere debebit. An vero necessitate coactus ad bellum præsertim defensiuum, v. g. contra inuentus infidelium aut hæreticorum aggreddatur: tunc interdum accidere potest, vt sine culpa Ducis, aut Principis diuturnum bellum gerentis, stipendia militibus tardius, aut tenuius proueniant, quam ipsi mereantur: quo necessitatis casu (si sumptus quamuis omni possibili studio quæriti & collecti non sufficiant)